

Hanke nimetus: Kärkla Sotsiaalkeskuse arhitektuurivõistlus (viitenr. 152784)

ŽÜRII KOOSOLEKU PROTOKOLL

Aeg: 13. november 2014

Koht: Hiiu Vallavalitsus, Kärkla, Hiiumaa

Kärkla sotsiaalkeskuse (Pargi tn 3) arhitektuurivõistluse (edaspidi ideekonkurss) eesmärk oli saada Kärklas miljööväärtuslikul alal asuvale Pargi 3 kinnistule parim, kaasaegsetele nõuetele ning arusaamadele vastav sotsiaalkeskuse hoonetekompleksi ja kinnistu arhitektuur-ehituslik lahendus. Hiiu Vallavalitsuse eesmärgiks on pakkuda kaasaegseid, mitmekesiseid, kliendikeskseid ja stabiilselt rahastatud sotsiaal- ja hoolekandeteenuseid. Kärkla Sotsiaalkeskuse eesmärk on sotsiaal- ja hoolekandeteenuste osutamine puuetega inimestele, lastega peredele, eakatele ja toimetulekuraskustes tööealistele ning võimetekohase õppe pakkumine hariduslike erivajadustega lastele. Kuna olemasoleva Kärkla Sotsiaalkeskuse ruumid ei võimalda kõikide vajalike teenuste osutamist, siis on kavas ehitada uus, kaasaegne ja minimaalsete ekspluatatsioonikuludega sotsiaalkeskuse hoonetekompleks. 2014. aasta septembri alguses kuulutas Hiiu Vallavalitsus koostöös Eesti Arhitektide Liiduga välja arhitektuurivõistluse. Võistlustööde esitamise tähtajaks, 6. novembriks, jõudis Eesti Arhitektide Liitu 12 ideekavandit. Kõik saabunud võistlustööd vastasid kvalifitseerimistingimustele.

Žürii koosolekul osalesid kõik liikmed ning varuliige, Hiiu valla ehituse peaspetsialist Riho Tartu. Žürii tutvus võistluselaga kohapeal, kõigi ideekavanditega individuaalselt ning ideekavandite kohta koostatud ekspertarvamustega Kalle Komissarovilt (vastavus lähteülesandele) ja Jürgen Vahtralt (energiasäästlikkus). Energiasäästlikkuse võrdlemisel arvestati samu piirdekonstruktsioonide soojusjuhtivusarve, õhulekkearvu, külmasildade arvu ja ruumiprogrammi (mis oli esitatud võistlusülesandes). Vastavalt võistlustööde esitatud välispiirete parameetritele arvutati soojuserikaad. Selline lähenemine võimaldas vastavalt TTÜ koostatud juhendmaterjali anda üldise ettekujutuse võistlustööde efektiivsusest.

Žürii otsustas kõik kvalifitseeritud ideekavandid võistluseeskirjale vastavaks tunnistada ning hindas kõiki töid vastavalt võistluseeskirjas p.13.1. määratud hindamiskriteeriumitele:

1. vastavus Kärkla sotsiaalkeskuse vajadustele ja lähteülesandele s.t. ruumide paigutus vastavalt hoone kasutusfunktsioonile (sh vastavust võistlusülesandele);
2. arhitektuurne lahendus ja sobivus ümbritsevasse linnaruumi, sh arhitektuurse lahenduse värskus ja tänapäevsus;
3. energiasäästlikkus ja ekspluatatsioonikulud s.t. hoone energiatõhusus, ehituslik ökonoomsus ja kulude suurus hoone elukaare jooksul.

Žürii otsustas ühehäälselt kuulutada esimese koha vääriliseks ideekavandi märgusõnaga TOTORO.

Ideekonkursi võitja auhind on 10 000 eurot.

Teine koht otsustati anda ideekavandile märgusõnaga KEVAD SUVI SÜGIS TALV. Auhind 6000 eurot.

Kolmas koht anti ideekavandile märgusõnaga RANDUMINE. Auhind 4000 eurot.

Žürii kõik otsused olid ühehäälsed.

Žürii üldine kommentaar: Žürii hindas Kärkla Sotsiaalmaja arhitektuurivõistlust kordaläinuks ja heatasemeliseks. Kärklas oli see esimene nii suuremastaabiline arhitektuurivõistlus ja Hiiu vallavanem pidas 12 ideekavandit piisavalt suureks koguseks, mille hulgast valida parim. Kõik võistlustööd vastasid üldjoontes lähteülesande võistlusala nõuetele. Oli küll kõrvalekaldumisi kehtiva detailplaneeringu nõuetest hoonetealuse pinna suuruse ja hoonete arvu osas, aga kuna peale ideevõistlust koostatakse uus detailplaneering lähtuvalt võidutööst, siis vastuolusid ei loetud otsesteks puudusteks. Võistlusala linnaehituslik asend jättis osalejatele suhteliselt vabad käed nii asendiplaani kui vormilahenduse osas ning žürii heameeleks kajastus see ka väga mitmekesistes lahendustes. Ühendavaks jooneks ideekavandite vahel võiks pidada enamasti rahulikku ja inimhõõtmelist arhitektuurikeelt ning suurt rõhku puidu kasutamisele ehitusmaterjalina. Siiski tajus žüriiliikmete kohatundlik pilk, et mitme töö puhul ei olnud autorid krunti külastanud, mistõttu kohati leidis möödapanemisi linnaehitusliku asendi ja stiili osas.

I preemia: TOTORO

Võidutöö sümpaatselt lihtne ja tagasihoidlikult modernistlik hoonetekompleks veenis žüriid läbimõeldud kompaksete mahtude ja professionaalselt lahendatud ruumiprogrammiga. Suure ruumiprogrammi ja erinevate funktsioonide tõttu paisusid hoonemahud nii mõneski töös väga mastaapseks, siin aga suutsid autorid erinevad hooned, hooneosad ja funktsioonid jaotada sotsiaalkeskuse vajadustele vastavalt, selgelt ja kompaktselt. Ühtviisi on arvestatud nii kasutusmugavust kui ruumide paiknevust ilmakaarte suhtes, jagades ühtlasi territooriumi erinevateks loogilisteks tsoonideks. Sümpaatsed on ka valitud materjalid, nii sise- kui välisruumi osas, žüriile jääb siiski väike kõhkulus põneva põletatud puidu kasutamise otstarbekuses fassaadimaterjalina. Samuti tuleks välja selgitada, kas töökodade kui võimalike müratekitajate paigutamine pansionaadi esimesele korrusele võib segada pansionaadi elu. Arvutuslike erisoojakadude poolest oli lahendus keskmine. Arvestades kompaktselt mahtu mõjus lahenduse arvutuslikule erisoojakaole negatiivselt suurem klaaspindade hulk.

II preemia: KEVAD SUVI SÜGIS TALV

II preemia saanud ideelahendus võlus žüriid oma lihtsa ja värske arhitektuurikeele ning toimiva asendiplaaniga, kus hoonemahtude asetus üksteise ja ilmakaarte suhtes on loogiline ja läbi mõeldud. Arhitektuurne lahendus, materjalid (puit, vineer, plekk) ja madalad hoonemahud sobivad looduslikule linnakrundile hästi ja tekitavad koduse ja hubase miljöö. Kuigi ühekorruseline galeriitüüpi hoone on sihtgrupile (klientidele) mugav kasutada, tõstatab suur (ideekavanditest suurim) kubatuur ja perimeeter energiakulu ja teeb nii ehitamise kui ülalpidamise kallimaks. Natuke tekitab küsimusi ka tüpoloogialik - kuigi kinnised sisehoovid pakuvad privaatsust, jääb küsitavaks nende otstarbekus krundil, kus on küllalt loodust ja omaetteolemise võimalusi. Lahendus võimaldab vältida nn. asutuse (institutsiooni) kuvandit, mahtude hajutamise kaudu. Suurte klaaspindade paigutamine lõunasse võib mõningal määral kasutada ära passiivset päikeseenergiat, kuid suvel tuleb kindlasti kasutada päikesevarje või spetsiaalseid katteid, et vältida ülekuumenemist. Lahenduse koostamisel on arvestatud ümbritseva keskkonnaga. Hajutatud ja mittedomineerivad parkimisplatsid sobivad pargialale. Vesi-vesi soojuspump - kas tõesti oleks võimalik arvestades jõe veeseise ja jäätumist?

III preemia: RANDUMINE

Ideekavand märgusõnaga Randumine jäi žüriile silma veidi ootamatu tüpoloogia ja samas ökonoomsust ja paindlikkust lubava moodulsüsteemi kasutamise poolest. Justkui lainete poolt randa pillutatud kalurikuuride kooslus sobiks ehk paremini mere äärde kui suures osas 70-80ndatel oma ilme saanud linnastruktuuri, aga üheksast majast koosnev hoonetekompleks moodustab ühtse terviku. Ilmakaarte suhtes on ruumid ja terrassid läbimõeldult paigutatud, aga sotsiaalhoone asetamine krundi tagaossa ei ole logistiliselt hea lahendus. Energiatõhususe aspektist tekitab muret hoonemahtude suur perimeeter, samas modulaarsüsteem võimaldab piisavalt paindlikkust ja neid on ökonoomsem toota. Samuti võimaldab moodulsüsteem etapikaupa ehitamist. Logistika osas tekitab aga hoonete rägastik piisavalt segadust ja koridoride suur hulk piirab kasutusmugavust.

ÜLEJÄÄNUD IDEEKAVANDID ALFABEETILISES JÄREJEKORRAS:

BRONDA

Põhimahus kahekorruseline viilkatusega hoonemaht on osatud lahendada lihtsalt, selgelt ning ilmakaari arvestades. Traditsioonilises ehituslaadis kavandatud sotsiaalmaja mõjub rahulikult ja hubaselt. Säilitatud on maksimaalselt olemasolevat roheala, tekitades jõe äärde ja õuesoppidesse meeldiva puhkeala. Sotsiaalelamu peasissepääsu poolne viiluots mõjub tühjalt ja mittekutsuvalt. Probleemaatiline on sotsiaalmaja asetamine muule kompleksile liiga lähedale ning parkimiskohtade vähesus. Kahekordne lahendus on võimaldanud välispiirete kogupindala viia võrdlemisi väikeseks.

JOMENEEMEJELLE

Asendiplaani lahendus on selge ja toimiv, nii logistiliselt kui ilmakaarte suhtes, jättes jõepoolse ala üldiselt kasutatavaks. Ainult sotsiaalmaja asukoht krundi tagasosas ei ole hea, kuna tegemist on teistest asutustest sõltumatult elavate ja toimetavate inimestega. Arhitektuurne ilme mõjub traditsiooniliselt, veidi vanamoeliseltki oma viilkatuste ja vintskappidega. Avade kompositsioon tekitab küsitavusi. Massiivpuidust konstruktsioon, mis jääb ühtlasi siseviimistluseks, on eriline, ent põhjendamatult keerukas ja kallis lahendus. Küsitavusi tekitab horisontaalse palgi ja vertikaalse laudise koostoimimine, arvestades palgi kuivamisest tulenevat mahu vähenemist ja vajumist. Siselahendus mõjub mehhaaniliselt, pikkade tuimade koridoride ja minimaalsete ühisruumidega. Laste ruumide teisele korrusele paigutamine ei ole hea. Positiivne on etapilise ehitamise potentsiaal. Ideekavandite lähteülesandele vastavust kontrollivas ekspertiisis leiti, et puudu on välispiirete soojuskadude arvutamise vorm (Lisa 10). Žürii leidis, et paber kandjal on vorm siiski esitatud, ning sellest saadud andmeid sai arvesse võtta. Esitatud andmete põhjal leitud arvutuslike soojuskadude poolest oli lahendus parimate hulgas.

KALEV

Viilkatustega küla imiteeriv hoonetekompleks flirdib traditsioonidega, kuid väljaspool efektseid visualiseeringuid mõjub vanamoodsana. Vastuvõetamatu on Nuutri jõe äärse pargiala muutmine

parklaks ja peatänavaks. Hoonete asend tekitab pimedat siseõuet hoonete vahel. Plaanil on esimene korrus proportsionaalselt põhjendamatult palju madalam kui teine korrus, eriti arvestades kommunikatsioonide paigutamise vajadust ning funktsioonide jagunemist ühiskasutuseks esimesel ja privaatsfääriks teisel korrusel. Siseruumides häirib käiguteede keerukus. Katusekalde kohtumine seinaga võib olla problemaatiline, eriti talvel. Arvutuslikult oli lahenduse välispiiretest tulenevad soojakaod väikseimad. Harjajoone orienteerimine lääne-ida suunal om hilisemate päikesekollektorite ja päikesepaneelide lõunapoolsele katusepoolele paigutamise seisukohast hea valik.

KERTEL PANSION

Valdavalt ühekorruseline, monotoonse kaarakenderivi ja hele-tume kontrastile mängivate fassaadidega sotsiaalkeskuse kompleks on omapärase arhitektuuriga, aga mõjub Kärkla ja ka Eesti kontekstis võõrkehana. Puudub kompaktsus, kõrvalhoone ei sobitu madalasse ansamblisse, kuigi on paigutatud sobivalt muust kompleksist eraldi ja ettepoole. Fassaadide ja karniisi puhta joone kõrval mõjub diagonaalne laudis ülepingutatult. Plaanilahenduses põhjendamatult pikad koridorid, eraldi sissepääsud on raskesti kontrollitavad, põhja ja kirdesse paigutatud toad saavad vähe valgust. Arvutuslikud välispiirete soojakaod olid võistlustöödest ühed suuremad.

KOMPAKT

Arhitektuuriselt väga kompaktne, lausa massiivsena mõjuv kahekordne hoonemaht, kus kõik funktsioonid on ühte "patta" pandud. Tulemuseks ökonoomne maht, kuid suurem liigendatus tuleks siinkohal arhitektuurset vormitunnetust arvestades kasuks. Plaanilahenduses tekib kontsentreeritud, hea sisemise loogikaga, kergesti ligipääsetav ruum, kuid miinuseks on liigse ristkasutuse tekkimine, hooneosi ei ole võimalik eraldiseisvatena kasutada. Eraldiseisev sotsiaalmaja langeb arhitektuurilt ansamblist välja. Väliala lahendus mõjub veidi toorelt ka kandiliselt, mis ei suhestu kuigivõrd pargikeskkonna ja piirneva jõega. Arhitektuur mõjub tehnilikult, ametlikult ja institutsionaalsena. Energiatõhususe ja välispiirete pindala seisukohalt on lahendus üks efektiivsemaid.

KÄPIK

Põhjalikult läbimõeldud ideekavand - mõeldud on liikumisele nii väljas kui sees, vastavalt hoonet kasutatavate sihtrühmade loogikale, vaadetele, maksimaalselt päikesele orienteeritusele ning ka tehnilistele lahendustele. Tulemuseks väga hästi toimiv, liigendatud, jõeäärse rohealaga maksimaalselt seotud hoonetekompleks. Puudu jääb aga arhitektuursest veenvusest - puudub äratuntav arhitektuurne idee. Arhitektuurne lahendus ei kannu endasi Kärkla linnale omaseid arhitektuurijooni. Miinuseks ka suur parklamaht, mida oleks võinud samuti liigendada. Arvutuslike erisoojuskadude poolest jäi hoone keskmiste sekka.

PIIRITU HOOLITSUS

Põhjendamatult keeruline arhitektuurne ja fassaadilahendus, hooneplakkide omavaheline keeramine ei toetu arhitektoonilisele ega konstruktiivsele loogikale ning tervikut ei teki. Hoone sissepääsud on halvasti leitavad - logistika on läbi lahendamata. Sotsiaalmaja asetamine krundi tagaossa ei ole samuti hea lahendus. Sotsiaalelamu elanikud on iseseisvad, ning seetõttu ei peaks nende liikumine olema läbi sotsiaalkeskuse territooriumi. Puitkatus ei ole säästlik lahendus, kuna vajab regulaarset hooldust.

Krundile ette nähtud liikumisteed on loogilised, kuid võiks olla dünaamilisem. Pikad sirged muudavad liikumise üksluiseks, ning vahemaid tajutakse pikemana. Mitmesse ossa jaotatud parkimine võimaldab vältida mastaapseid kõvakattega platse. Soojuserikadude poolest oli lahendus keskmiste seas.

SALASAAR

Ideeprojekt keskendub liialt arhitektuurse vormi maatriksi lahtiseletamisele, kuid sümbolised mahud ja vormi "lahtipakkimine" ei anna soovitud mõtestatud tulemust - lahendus mõjub pigem juhusliku ja meelevaldsena, logistiliselt tekitab töötajatele liiga palju majast majja käimist. Arusaamatuks ja liiga keeruliseks nii ehituslikult kui hooldusaspektist on muustrilise laastukatuse kontseptsioon. Asendiplaani lahendusega on koha potentsiaal kasutamata, parkimine asub lõunas ja jagab ala põhjendamatult kaheks. Seletuskirjas palju kirjavigu. Lahenduse saamisluugu võib olla põnev linnulennult, kuid inimese silmade kõrguselt ei anna see efekti ning funktsionaalsus muutub küsitavaks. Lahenduse välispiirete soojakaod olid võistlustöödest suurimad.

ÜMBER HOOVI

Ümber Hoovi on ratsionaalse ja tagasihoidliku arhitektuuriga, kompaktsusele ja ökonoomsusele rõhuv ideelahendus. Plaanilooika on olemas nii sise- kui välisruumis, va. sotsiaalmaja asetamine ühtsesse süsteemi avalike teenustega - sotsiaalmaja elanikud peaksid jääma eraldi, kuna nemad tegutsevad iseseisvalt. Negatiivselt jääb silma ka kitsaste koridoride rohkus, mis tekitab suletust ja raskendab teenindaval personalil hea ülevaate saamist hoones toimuvast. Kuigi seletuskirjas on rõhutatud orienteerumist kahe ristuva telje loogikale, siis joonistel on teine telg raskesti tuvastatav. Samuti tuleks ära märkida silmnähtav kiirustamine ideekvaandi teostamisel - plaanid ja vaated ei lähe omavahel kokku, lisaks puuduvad joonistel kohati aknad. Üks väheseid võistlustöid, kus on suhteliselt terviklikult lahendatud maastikukontseptsioon.

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Vahtra, Hiiu valla arhitekt-planeeringuspetsialist, žürii esimees

Georg Linkov, Hiiu vallavanem

Elle Voolmaa, Kärdla sotsiaalkeskuse juhataja

Peeter Pere, Eesti Arhitektide Liit

Hannes Koppel, Eesti Arhitektide Liit

Emil Urbel, Eesti Arhitektide Liit

Pille Epner, žürii sekretär